

§ 171

Sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle vihreiden valtuustoryhmän ryhmäaloitteesta koskien ikääntyneiden neuvoloiden perustamista seniorikeskuksiin

HEL 2022-004678 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi kaupunginhallitukselle vihreiden valtuustoryhmän ryhmäaloitteesta seuraavan lausunnon:

”Aloitteessa esitetään, että selvitetään ikääntyneiden neuvoloiden perustamista seniorikeskusten yhteyteen toteuttaen ne käyttäjäryhmälle saavutettavalla ja helppokäyttöisellä tavalla. Aloitteessa todetaan, että Seniori-infon tarjoaman ikääntyneiden palveluohjauksen ja neuvonnan lisäksi tarvitaan laaja-alaisempaa terveysneuvontaa esimerkiksi liikunnan, terveellisen ruokavalion ja muun terveellisen elämäntavan tukemiseksi. Aloitteen mukaan ikääntyneiden neuvolat tarjoaisivat myös muistineuvontaa ja tukea sekä omaishoitajille että mielenterveys- ja päihdeongelmista kärsiville. Niiden toiminta voisi perustua terveydenhoitajan ja/tai sosiaaliohjaajan kynnyksettömään vastaanottoon paikan päällä tai verkossa.

Sosiaali- ja terveyslautakunta katsoo, että asian selvittämiseksi ja erillisille ikääntyneiden neuvoloille ei ole tarvetta, koska sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelujen Seniori-infon ja seniorikeskusten nykyisillä ohjauksella ja neuvontapalveluilla sekä niitä kehittämällä on mahdollista toteuttaa ikääntyneiden laaja-alaisempi terveys- ja toimintakykyhaittoja ehkäisevä toiminta.

Sosiaali- ja terveysneuvontaa ja asiakasohjausta koskevat lait ja kaupungin strateginen ohjaus

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystaloudesta (980/2012, 12 §) velvoittaa kuntaa järjestämään ikääntyneen väestön hyvinvointia, terveyttä, toimintakykyä ja itsenäistä suoriutumista tukevia neuvontapalveluja. Terveystaloudesta (13326/2010) 13 §:n mukaan kunnan on järjestettävä alueensa asukkaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä sekä sairauksien ehkäisyä tukevaa terveysneuvontaa. Terveystaloudesta on sisällytettävä kaikkiin terveydenhuollon palveluihin.

Helsingin vuosien 2021–2025 kaupunkistrategian helsinkiläisten hyvinvointi ja terveys paranevat -kokonaisuuden tavoitteina on muun muassa palveluiden saatavuus riittävän lähellä, ennakoivan otteen paranta-

minen sekä digitaalisten sosiaali- ja terveystalvelujen vahvistaminen. Sosiaali- ja terveystoimen toimintasuunnitelmassa vuodelle 2022 on ikäihmisten hyvinvoinnin ja terveyden parantamisen toimenpiteenä lisätä mahdollisuuksia liikkumiseen ja liikkeellelähttöön ottamalla kaikissa sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelujen palveluissa käyttöön liikkumissopimus. Suunnitelman mukaan myös sähköisiä palveluja kehitetään ja etäryhmien sekä etäkäyntien määrää lisätään.

Sosiaali- ja terveystoimen neuvonta- ja asiakasohjauspalvelut

Sosiaali- ja terveystoimessa asiakkaiden ohjausta ja neuvontaa on tarjolla sekä keskitettynä palveluna että lähipalveluna monessa toimintapistessä. Ohjaus ja neuvonta sisältyvät kaikkiin palveluihin.

Ikääntyneiden keskitettyä asiakasohjausta ja yleisneuvontaa tarjoaa puhelimitse Seniori-info, joka ylläpitää myös Stadin seniori-info -nettisivustoa. Seniori-info tekee alustavan palvelutarpeen arvioinnin ja ohjaa asiakkaan tarvittaessa oikean asiantuntijan luokse, esimerkiksi muistineuvolaan tai järjestöjen tarjoamien palvelujen piiriin. Sosiaali- ja terveystalvelujen toimintasuunnitelman mukaisesti asiakaskontakteissa otetaan liikkuminen puheeksi. Seniori-info jalkautuu myös ikääntyneiden tilaisuuksiin ja asuinalueiden kauppakeskuksiin sekä kerran viikossa Kalasataman ja Vuosaaren terveys- ja hyvinvointikeskuksiin ja kamaan ikääntyneille suunnattua informaatiota sosiaali- ja terveystalveluista. Seniori-info kutsuu myös kaikki kyseisenä vuonna 75 tai 85 vuotta täyttävät Hyvinvointia arkeen -tilaisuuksiin, joissa kerrotaan muun muassa senioriliikunnan, suun terveydenhuollon sekä alueellisten palvelukeskusten toiminnasta.

Helsingissä on kymmenen seniorikeskusta eri puolilla kaupunkia. Niissä jokaisessa toimii palvelukeskus, joka tarjoaa ohjausta ja neuvontaa sekä järjestöjen kanssa tehtävänä yhteistyönä avointen ovien harrastus- ja ryhmätoimintaa ikääntyneille. Palvelukeskukset ohjaavat asiakkaita esimerkiksi oman palvelukeskuksen tuettuihin tai avoimiin liikuntaryhmiin sekä kuntosalille. Tarjolla on myös etäkuntoutusta ja muuta ryhmätoimintaa etäpalveluna. Palvelukeskuksissa toimii myös päihde- ja mielenterveyden vertaistukiryhmiä ja niissä järjestetään luentoja ja tietoisukuja muun muassa ravitsemuksesta, liikunnasta ja aivoterveystestä. Seniorikeskuksissa toimivat myös omaishoidon toimintakeskukset, joista omaishoitoperhe saa yksilöllistä ja ryhmätukea omaishoidon eri vaiheissa.

Terveydenhuoltolain mukainen terveysneuvonta tukeutuu ensisijaisesti sähköisiin kanaviin ja itsepalveluun. Esimerkkeinä sähköinen Omaolisivusto ja omaishoitajan hyvinvointi- ja terveystarkastus. Terveys- ja

hyvinvointikeskusten lääkärikäynneillä on käytössä niin sanottu seniorin terveystarkastus, jossa puututaan iäkkäille tyypillisimpiin ongelmiin.

Lautakunta painottaa yksilöllisen matalan kynnyksen neuvontapalvelun merkitystä. On tärkeää, että Seniori-infon puhelinpalvelun ja jalkautuvan palvelun sekä informaatiotilaisuuksien lisäksi myös seniorikeskuksissa on saatavissa monipuolista neuvontaa ja ohjausta palveluiden piiriin. Neuvojen tarvetta on erityisesti niillä muistisairaiden tai mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden läheisillä, jotka eivät ole omaishoidon piirissä. Myöskään digineuvonnan ja oikeudellinen neuvonnan tarpeessa olevat iäkkäät eivät helposti löydä näitä palveluita. Lautakunnan mielestä seniorikeskusten palvelukeskusten toimintaa näillä alueilla olisi vahvistettava ja palveluista viestitettävä laajalti sekä verkossa että seniorikeskuksissa.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Sosiaali- ja terveystoimi toteuttaa ennakoivalla otteella kaupunkistrategiaa helsinkiläisten terveyden ja hyvinvoinnin parantamiseksi. Ikääntyneille on laajat neuvonta- ja ohjauspalvelut tarjolla niin keskitettynä palveluna Seniori-infossa kuin seniorikeskusten palvelukeskuksissa lähellä asukkaita."

Käsittely

Asiassa tehtiin seuraava vastaehdotus:

Vastaehdotus 1:

Jäsen Kati Juva: Lisätään ennen Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi -otsikkoa seuraava uusi kappale:

"Lautakunta painottaa yksilöllisen matalan kynnyksen neuvontapalvelun merkitystä. On tärkeää, että Seniori-infon puhelinpalvelun ja jalkautuvan palvelun sekä informaatiotilaisuuksien lisäksi myös seniorikeskuksissa on saatavissa monipuolista neuvontaa ja ohjausta palveluiden piiriin. Neuvojen tarvetta on erityisesti niillä muistisairaiden tai mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden läheisillä, jotka eivät ole omaishoidon piirissä. Myöskään digineuvonnan ja oikeudellinen neuvonnan tarpeessa olevat iäkkäät eivät helposti löydä näitä palveluita. Lautakunnan mielestä seniorikeskusten palvelukeskusten toimintaa näillä alueilla olisi vahvistettava ja palveluista viestitettävä laajalti sekä verkossa että seniorikeskuksissa."

Kannattaja: jäsen Seija Muurinen

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi jäsen Kati Juvan vastaehdotuksen yksimielisesti ilman äänestystä.

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi hyväksytyin vastaehdotuksen osalta esittelijän ehdotuksesta poikkeavan lausunnon.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Alexandra Allén, arviointipäällikkö, puhelin: 310 44774
alexandra.allen(a)hel.fi
Maarit Varis, toiminnansuunnittelija, puhelin: 310 42850
maarit.varis(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Vihreän valtuustoryhmän ryhmäaloite
- 2 Lausunto Helsingin vanhusneuvosto 18.5.2022

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Sosiaali- ja terveyslautakunta antaa kaupunginhallitukselle vihreiden valtuustoryhmän ryhmäaloitteesta seuraavan lausunnon:

”Aloitteessa esitetään, että selvitetään ikääntyneiden neuvoloiden perustamista seniorikeskusten yhteyteen toteuttaen ne käyttäjäryhmälle saavutettavalla ja helppokäyttöisellä tavalla. Aloitteessa todetaan, että Seniori-infon tarjoaman ikääntyneiden palveluohjauksen ja neuvonnan lisäksi tarvitaan laaja-alaisempaa terveysneuvontaa esimerkiksi liikunnan, terveellisen ruokavalion ja muun terveellisen elämäntavan tukemiseksi. Aloitteen mukaan ikääntyneiden neuvolat tarjoaisivat myös muistineuvontaa ja tukea sekä omaishoitajille että mielenterveys- ja päihdeongelmista kärsiville. Niiden toiminta voisi perustua terveydenhoitajan ja/tai sosiaaliohjaajan kynnyksettömään vastaanottoon paikan päällä tai verkossa.

Sosiaali- ja terveyslautakunta katsoo, että asian selvittämiseksi ja erillisille ikääntyneiden neuvoloille ei ole tarvetta, koska sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelujen Seniori-infon ja seniorikeskusten nykyisillä ohjauksella ja neuvontapalveluilla sekä niitä kehittämällä on mahdollista toteuttaa ikääntyneiden laaja-alaisempi terveys- ja toimintakykyhaittoja ehkäisevä toiminta.

Sosiaali- ja terveysneuvontaa ja asiakasohjausta koskevat lait ja kaupungin strateginen ohjaus

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvveluista (980/2012, 12 §) velvoittaa kuntaa järjestämään ikääntyneen väestön hyvinvointia, terveyttä, toimintakykyä ja it-senäistä suoriutumista tukevia neuvontapalveluja. Terveystalvveluhoitolain (13326/2010) 13 §:n mukaan kunnan on järjestettävä alueensa asuk-kaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä sekä sairauksien ehkäi-syä tukevaa terveystalvveluneuvontaa. Terveystalvveluneuvonta on sisällytettävä kaikkiin terveydenhuollon palveluihin.

Helsingin vuosien 2021–2025 kaupunkistrategian helsinkiläisten hyvin-vointi ja terveys paranevat -kokonaisuuden tavoitteina on muun muas-sa palveluiden saatavuus riittävän lähellä, ennakoivan otteen paranta-minen sekä digitaalisten sosiaali- ja terveystalvvelujen vahvistaminen. Sosiaali- ja terveystalvvelustoimen toimintasuunnitelmassa vuodelle 2022 on ikäihmisten hyvinvoinnin ja terveyden parantamisen toimenpiteenä lisä-tä mahdollisuuksia liikkumiseen ja liikkeellelähtöön ottamalla kaikissa sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelujen palveluissa käyttöön liikkumis-sopimus. Suunnitelman mukaan myös sähköisiä palveluja kehitetään ja etäryhmien sekä etäkäyntien määrää lisätään.

Sosiaali- ja terveystalvvelustoimen neuvonta- ja asiakasohjauspalvelut

Sosiaali- ja terveystalvvelustoimessa asiakkaiden ohjausta ja neuvontaa on tar-jolla sekä keskitettynä palveluna että lähipalveluna monessa toiminta-pisteessä. Ohjaus ja neuvonta sisältyvät kaikkiin palveluihin.

Ikääntyneiden keskitettyä asiakasohjausta ja yleisneuvontaa tarjoaa puhelimitse Seniori-info, joka ylläpitää myös Stadin seniori-info -nettisivustoa. Seniori-info tekee alustavan palvelutarpeen arvioinnin ja ohjaa asiakkaan tarvittaessa oikean asiantuntijan luokse, esimerkiksi muistineuvolaan tai järjestöjen tarjoamien palvelujen piiriin. Sosiaali- ja terveystalvvelujen toimintasuunnitelman mukaisesti asiakaskontakteis-sa otetaan liikkuminen puheeksi. Seniori-info jalkautuu myös ikäänty-neiden tilaisuuksiin ja asuinalueiden kauppakeskuksiin sekä kerran vii-kossa Kalasataman ja Vuosaaren terveys- ja hyvinvointikeskuksiin ja-kamaan ikääntyneille suunnattua informaatiota sosiaali- ja terveystalvveluista. Seniori-info kutsuu myös kaikki kyseisenä vuonna 75 tai 85 vuotta täyttävät Hyvinvointia arkeen -tilaisuuksiin, joissa kerrotaan muun muassa senioriliikunnan, suun terveydenhuollon sekä alueellis-ten palvelukeskusten toiminnasta.

Helsingissä on kymmenen seniorikeskusta eri puolilla kaupunkia. Niis-sä jokaisessa toimii palvelukeskus, joka tarjoaa ohjausta ja neuvontaa sekä järjestöjen kanssa tehtävänä yhteistyönä avointen ovien harras-tus- ja ryhmätoimintaa ikääntyneille. Palvelukeskukset ohjaavat asiak-kaita esimerkiksi oman palvelukeskuksen tuettuihin tai avoimiin liikunta-

30.08.2022

Asia/19

ryhmiin sekä kuntosalille. Tarjolla on myös etäkuntoutusta ja muuta ryhmätoimintaa etäpalveluna. Palvelukeskuksissa toimii myös päihde- ja mielenterveyden vertaistukiryhmiä ja niissä järjestetään luentoja ja tietoisuuksia muun muassa ravitsemuksesta, liikunnasta ja aivoterveystä. Seniorikeskuksissa toimivat myös omaishoidon toimintakeskukset, joista omaishoitoperhe saa yksilöllistä ja ryhmätukea omaishoidon eri vaiheissa.

Terveystieteiden mukainen terveysneuvonta tukeutuu ensisijaisesti sähköisiin kanaviin ja itsepalveluun. Esimerkkeinä sähköinen Omaolo-sivusto ja omaishoitajan hyvinvointi- ja terveystarkastus. Terveys- ja hyvinvointikeskusten lääkärikäynneillä on käytössä niin sanottu seniorin terveystarkastus, jossa puututaan iäkkäille tyypillisimpiin ongelmiin.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Sosiaali- ja terveystoimi toteuttaa ennakoivalla otteella kaupunkistrategiaa helsinkiläisten terveyden ja hyvinvoinnin parantamiseksi. Ikääntyneille on laajat neuvonta- ja ohjauspalvelut tarjolla niin keskitettynä palveluna Seniori-infossa kuin seniorikeskusten palvelukeskuksissa lähellä asukkaita."

Esittelijän perustelut

Kaupunginkanslia on pyytänyt sosiaali- ja terveyslautakunnan lausuntoa kaupunginhallitukselle vihreiden valtuustoryhmän ryhmäaloitteesta koskien ikääntyneiden neuvoloiden perustamista seniorikeskuksiin.

Lausuntoa on pyydetty 13.9.2022 mennessä. Aloitteeseen on lisäksi saatu vanhusneuvoston lausunto.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Alexandra Allén, arviointipäällikkö, puhelin: 310 44774
alexandra.allen(a)hel.fi
Maarit Varis, toiminnansuunnittelija, puhelin: 310 42850
maarit.varis(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Vihreän valtuustoryhmän ryhmäaloite
- 2 Lausunto Helsingin vanhusneuvosto 18.5.2022

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

30.08.2022

Asia/19

Päätöshistoria

Sosiaali- ja terveyslautakunta 16.08.2022 § 142

HEL 2022-004678 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunta päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

16.08.2022 Pöydälle

Sosiaali- ja terveyslautakunta jätti asian yksimielisesti pöydälle jäsen Kati Juvan ehdotuksesta.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Alexandra Allén, arviointipäällikkö, puhelin: 310 44774
alexandra.allen(a)hel.fi
Maarit Varis, toiminnansuunnittelija, puhelin: 310 42850
maarit.varis(a)hel.fi